

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 3. Duplex alia sententia reiicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

aliud, quod dicatur oblique factum, seu terminus obliquus, ex eo præcisè, quod termino directo respiciatur, vel dicitur tangi immediate per ipsam actionem. Si dicat hoc secundum æquè terminus directus, & obliquus producentur, ex vi actionis, quia quidquid per actionem immediate, & per se tangitur, ex vi illius producit. Si primum dicat terminus, qui obliquus dicitur, in re non est terminus, sicuti non est terminus actionis productiue vnionis inter materiam, & formam, materia, quam essentialiter respicit vnio.

16 Insuper totam solutionis doctrinam hac ratione refuto. Posita explicatione partium substantia, vel manet eadem secundum totum id reale materiale, & formale, quod dicit, vel non manet eadem. Si manet eadem, quod dici necessum est: ergo permanet cum eisdem omnino partibus non pluribus, neque paucioribus, quas haberet, si non haberet quantitatem, quia implicat rem esse omnino eandem, & non habere eandem omnino partes, nullum enim totum à suis partibus distinguitur. Rursus: eo ipso, quod maneat eadem, manet cum eadem vnitate: ergo cum eadem indistinctio, & distinctio in ordine ad se, & in ordine ad quodvis aliud: ergo vnitas substantiæ est eadem posita quantitate, & ablata eadem quantitate: ergo distinctio ipsius, & distinctio partium, quæ cum ipsis identificatur eadem erit. Dices substantiam manere eandem materialiter, & non formaliter. Contrà: physice, & realiter inter substantiam simplicem, materiam videlicet materialiter, vel formaliter sumptam, nulla intercedit distinctio: ergo eo ipso, quod materia sit eadem materialiter sumpta, etiam formaliter sumpta eadem erit. Rursus illud substantiæ, quod posita quantitate dicitur pars distincta ab alia comparte eiusdem substantiæ, antequam constitueretur in ratione partis distinctæ, vel præcessit identificatum cum reliquo eiusdem substantiæ, quod modò est illius compars, vel non præcessit (pono substantiam hanc, quæ modò est sub quantitate sine illa præcessisse) si præcessit identificatum, implicat modò distingui, implicat enim de potentia absoluta, ea quæ sunt idem, fieri distincta, & ea quæ distinguuntur, fieri idem, etiam de potentia Dei absoluta, ut per se notum est, non enim Petrus, qui distinguitur à Ioanne, potest fieri idem cum Ioanne, etiam si omnipotentia Dei intercedat, nec rationale, quod est idem cum animali, potest vel diuinitus ab illo distingui. Si antea quam adueniret quantitas, extrema illa non præcessit cum identitate: ergo præcessere cum distinctio: ergo seclusa quantitate distinguantur non tanquam duæ substantiæ totales: ergo tanquam partes eiusdem substantiæ.

17 Alij Connotatores dicunt substantiam per se ipsam partes includere posita quantitate tanquam connotato, quas non includit formaliter seclusa quantitate ex defectu connotati, etiam si illas materialiter includat, & quoad entitatem, quia substantia quæ ex se absolute intrinsecè includit partes quoad entitatem, incipit illas per se ipsam includere quoad formalitatem posito connotato, sicuti relatio identificata cum fundamento quoad entitatem, non est quoad formalitatem, quovis incipiat terminus. Doctrinam hanc de connotatis in relatione, in aliis entitatibus impugnabo Controuers. 9. Punct. 4. interim tamen specialem impugnationem contra illam in hac materia adduco. Totum substantiale integrale formaliter sunt partes & vnio: ergo eo ipso, quod totum sit idem, partes sunt eadem: sed posita quantitate substantia totalis est eadem, quæ esset quantitate seclusa: ergo non includit partes, quas non includeret quantitate seclusa, easdemque includeret seclusa quantitate, quas modò includit; sed posita quantitate habet partes: ergo easdem haberet seclusa quantitate.

18 Arguunt alij: si lignum in duas medietates diuidatur, substantia huius medietatis distinguitur à substantia alterius medietatis: ergo duo illa ligna, in quæ primum fuit diuisum, sunt duæ substantiæ; ergo ante diuisionem erat duplex substantia, quia per diuisionem nihil substantiæ producit. Respondent nonnulli ante diuisionem fuisse duplicem substantiam partialem distinctam, distingui tamen tunc, & habere rationem partium, quas includebat lignum, antequam diuideretur, ratione quantitatis, quæ partes communicat substantiæ, quam informat. Ab impugnatione huius solutionis incipiat ratio à priori contra hanc sententiam. Quantitas quæ in se habet partes, ex quibus co-

ponitur, non se ipsum communicat subiecto, cui vnitur per identitatem, sed per vnionem, forma enim subiecta vnita non fit eadem cum subiecto, potius, ut vnionem retineat debet distinctionem retinere, vnio enim non nisi in hoc quod est seipsam in partes actus distinctas tantum habet & partes, cum quibus identificatur vnire substantiæ: ergo si substantia ex se partes non habebat, per vnionem quantitatis illas habere nequit. Probo consequentiam: esse vnitum extremo habenti partes non est habere partes: sed substantia per vnionem ad quantitatem tantum habet hoc quod est esse vnitum extremo habenti partes: ergo quantitas per vnionem ad quantitatem non habet hoc quod est, habere partes. Vrgo: quantitas vel communicat substantiæ partes, quas in se habet, vel alias distinctas, quæ à quantitate oriuntur: non quas in se habet, quia hæ sunt accidentales, & partes substantiæ sunt substantiales, & quia quantitas secundum se & secundum partes, quæ includit adæquatè distinguitur à substantia non alias, quæ à quantitate oriuntur, quia quantitas nihil substantiæ producit, neque causat in aliquo genere: ergo quantitas nullas potest substantiæ partes communicare.

Vltimò duæ substantiæ adæquatè, per se ipsas distinguuntur, etiam si quantitate separantur: ergo etiam si vniantur, separata à quantitate eandem distinctionem habebunt: ergo distinguuntur, dum sunt vnita tanquam duæ substantiæ componentes aliam tertiam: ergo distinguuntur ut partes: ergo seclusa quantitate, substantia illa composita ex duabus, quæ diuise sine quantitate præcesserunt, seclusa quantitate, partes habebit. Respondent nonnulli, substantias adæquatas, adhuc dum sunt diuise, & à quantitate separata distinguuntur per ordinem ad quantitates, quibus possunt vniri. Contrà: distinguuntur per ordinem ad quantitatem, vel dicitur distinguuntur per aliquem respectum, quem ad quantitatem dicat substantia adæquatè distincta ab ipsa quantitate vel dicitur distinguuntur per ipsam quantitatem. Si dicat distinguuntur per illum respectum, dicit substantiam per se ipsam distinguuntur, & non per quantitatem. Secundum dici nequit, quia nihil actu existens potest actu distinguuntur per illud, quod actu non est, sed substantiæ, de quibus procedit argumentum, actu existerent, & quantitates non existerent: ergo substantiæ non distinguuntur per quantitatem. Mitto principium illud omnibus notum, & sæpe repetitum videlicet quodlibet ens distinguuntur ab alio, per illud, per quod constituitur, & cum non possit constitui per aliquid à se distinctum, ita non potest per aliquid à se distinctum ab alio distinguuntur.

S. III.

Duplex alia sententia reuocatur.

Alij apud P. Soar. disp. 40. sect. 3. asserunt essentiam quantitatis consistere in ratione mensuræ, contra quos hæc efficacia procedunt argumenta. Quantitatem actu esse mensuram dicit extrinsecam denominationem procedentem ab applicatione alius quantitatis, & ab actu intellectus mensurantis: ergo non potest in ratione mensuræ essentia quantitatis consistere. Dices non consistere in actuali commensuratione, sed in potentia ad hanc commensurationem. Contra: commensuratio actualis dicit applicationem duarum quantitatum, & actum intellectus mensurantis: ergo potentia ad hanc commensurationem consistit in potentia applicatiua quantitatum, & productiua actus intellectus, in quo consistit actualis commensuratio: sed hæc potentia sunt extrinsecæ cuius quantitati, quia hæc quantitas eadem permaneret, etiam si repugnaret altera, & consequenter vtriusque applicatio, & etiam si repugnaret potentia productiua actus, in quo consistit actualis commensuratio: ergo essentia quantitatis non potest consistere in hac potentia. Dices essentiam quantitatis adhuc non dicere potentiam absolutam ad commensurationem, sed tantum capacitatem, quam ex se habet quantitas, ad commensurationem actualem, secundum id, quod requiritur ex parte ipsius quantitatatis. Contrà: quod requiritur ex parte huius quantitatis, ut possit esse mensurata, est extensio actualis: sed hæc potest separari à quantitate: ergo non potest in hac extensione actuali, quæ ex parte quantitatis est fundamentum mensuræ illius, actualis essentia consistere. Retrocedes amplius, & dices essentiam quantitatis

quantitatis non consistere in ipsa actuali extensione, seu capacitate fundandi mensuram quatenus est esse, sed in exigentia huius extensionis, seu capacitatis fundandi hanc mensuram. Post tot distinctiones, & subdistinctiones coincidunt hæc sententia cum alia, quæ in prima sui inscriptione asserit essentiam quantitatis consistere in exigentia extensionis, de qua postea iudicium fero, modo tantum infero malè hanc sententiam explicari, per ordinem ad commensurationem, radix enim extensionis non bene explicatur per ordinem ad mensuram, ad quam neque extensionis radix, neque ipsa extensio per se ordinatur, sed illis extrinsecè valde, & accidentaliter contingit, sicuti extrinsecè qualitatibus aduenit denominatio similis, per quam non rectè formalis ratio qualitatis explicaretur, sicut enim rectè intelligitur qualitas sine ordine ad similitudinem, sic rectè quantitas intelligitur sine ordine ad mensuram, etiam si quantitati per se conueniat fundamentum valde remotum fundandi mensuram quatenus est ex se, sicuti qualitati conuenit, & non ita remotè fundamentum fundandi similitudinem.

21 Alij propius ad veritatem accedunt dicentes essentiam quantitatis consistere in exigentia extensionis in ordine ad locum in hac sententia expendendum est, an hæc exigentia extensionis in ordine ad locum sit idem cum resistentia ad penetrationem, vel dicat aliquid ab ista distinctum, ut de illa possit iudicium ferri. P. Hurt. disp. 4. sect. 4. putat hæc exigentiam extensionis non distingui formaliter ab impenetrabilitate, quod sic probat. Eo ipso quod entitas exigit extensionem, per hunc positum conceptum existentie quocumque alio secluso, fundat negationem actualis penetrationis: ergo fundamentum impenetrationis, seu impenetrabilitas non distinguitur ab exigentia extensionis. Censio ego existentiam extensionis formaliter esse impenetrabilitatem, seu repugnantiam penetrationis, puto tamè latius patere impenetrationem, quam pater extensionis existentia, quia impenetrabilitas conuenit entitati diuisibili independentè ab vnione, cum quacumque alia: extensio autem non potest conuenire entitati indiuisibili, neque entitas indiuisibilis non vnita alteri saltem indiuisibili, cum qua totum indiuisibile constituitur, potest fundare extensionem. Ex quo inferes extensionem non esse quicquamque impenetrationem, sed impenetrationem rei diuisibilis. Insuper extensio, quam habet entitas in ordine ad spatium, dicit impenetrationem partium, quas entitas includit, non vero impenetrationem cum alio quocumque corpore, quia etiam si huic ligno extensio retineret eandem præsentiam, quam antea habebat, accideret penetratio cum altero ligno ex eo, quod alterum inciperet occupare spatium, quod occupabat, & modò occupat, lignum retineret eandem extensionem in ordine ad se, quia retineret eandem præsentiam, & eodem modo se haberet in ordine ad spatium, quo antea se habebat: ergo extensio in ordine ad se tantum dicit impenetrationem partium eiusdem corporis inter se, & non impenetrationem earundem, & totius corporis cum alio corpore distincto: ergo latius patet impenetratio, quam extensio: ergo latius patet existentia impenetrationis, quam existentia extensionis.

22 Dices posse in corpore diuisibili considerari duplicem extensionem, quandam in ordine ad se, & hanc tantum dicere impenetrationem partium eiusdem entitatis, quam haberet corpus penetratum cum alio, aliam in ordine ad alia corpora, & hanc dicere impenetrationem cum aliis corporibus, quia extensione careret corpus cum alio penetratum, & hac ratione non distingui impenetrationem ab extensione, quia impenetratio in ordine ad se identificatur in corpore diuisibili cum extensione in ordine ad se, & impenetratio in ordine ad alia corpora identificatur cum extensione in ordine ad alia corpora. Ex eo solum posset impugnari, qui hæc diceret, quia abuteretur nomine extensionis, quæ semper in ordine ad se sumitur, & non in ordine ad aliud, & quod in hac solutione nomine extensionis in ordine ad aliud significatur, nullus extensionem vocabitur, neque ita vocari potest ut iam proba. Quodcumque corpus quantitatum penetrari potest cum Angelo, & absolute dicimus corpus esse penetrabile cum Angelo, & tamen nemo dixit hominem esse inextensum in ordine ad Angelum: ergo penetratio cum alia entitate non dicitur inextensio in ordine ad talem entitatem: ergo neque impenetratio cum entitate distincta dicitur extensio in ordi-

ne ad entitatem distinctam, sed semper extensio sumitur in ordine ad partes eiusdem totius, & penetratio in ordine ad partes totius inter se, & in ordine ad partes totius, quod illas includit cum quolibet alio toto, & partibus ipsius. Si quis autem ita nominibus abuteretur, & impenetrationem huius entitatis cum illa extensionem in ordine ad illam entitatem vocaret, & penetrationem earundem in extensionem vnus cuiusque in ordine ad aliam entitatem esse diceret, tantum contra communem loquendi modum peccaret, & contra significationem, quam ex hominum impositione habet hæc vox *extensio* & ita non posset ratione aliqua efficaci ab hoc improprio loquendi modo dimoueri.

23 Ex his infero existentiam extensionis, & existentiam impenetrationis non esse duos conceptus, quorum vnus oriatur ab altero, sed distingui tanquam superius, & inferius, includens, & inclusum. Exigentia impenetrationis se extendit ad subiecta diuisibilia, & indiuisibilia, existentia extensionis dicit non quancumque existentiam impenetrationis, sed existentiam penetrationis in corpore diuisibili, cui tantum potest conuenire extensio, & extensionis existentia. Insuper in corpore diuisibili existentia extensionis non dicit existentiam totius impenetrationis, sed existentiam penetrationis in ordine ad partes eiusdem subiecti, quia cum penetratio huius corporis cum illo non impedit extensionem huius, ita non exigit corpus hoc impenetrationem cum illo, ut sit extensum, neque existentia extensionis dicit existentiam impenetrationis cum alio corpore. Non autem distinguuntur in corpore diuisibili existentia impenetrationis partium secundum se, & existentia extensionis, quia vt bene arguit Hurtadus idem conceptus positius, qui fundat extensionem, fundat earum impenetrationem, & impenetratio positius sumpta pro præsentia partium in diuersis spatijs partibus ab ipsa extensione formaliter non differt.

§. IV.

Propria sententia, ubi præcedens magis impugnatur.

24 Ex dictis infero non rectè explicari quidditatum conceptum quantitatis, per extensionis existentiam, siquidem hæc existentia tantum dicit impenetrabilitatem partium quantitatis inter se ipsas, & æquè primò conuenit quantitati impenetrabilitas in ordine ad proprias partes inter se ipsas, ac in ordine ad aliud quodcumque totum quantitatum, ac proinde explicanda est natura quantitatis non solum per impenetrabilitatem partium eiusdem quantitatis inter se, quam dicit formaliter exigere extensionis, sed per impenetrabilitatem quantitatis in ordine ad proprias partes, & in ordine ad aliam quancumque quantitatem. Melius ergo explicabitur quantitatis essentia per impenetrabilitatem, seu existentiam occupandi distinctum spatium ab illo, quod occupat quodvis aliud corpus, quam per existentiam extensionis. Addo iuxta Zenonis sententiam non aptè explicari essentiam quantitatis per existentiam extensionis, quia punctum quantitatis secundum hanc sententiam eiusdem rationis est cum tota quantitate, & tantum differt penè magis & minus sicuti differt homo à pluribus hominibus, vt dicebam Controvers. 17. Phys. Punct. 7. Quod si tota quantitas dicat vnionem integram, quam non dicit punctum quantitatis, hæc vnio ad integritatem, & non ad essentiam quantitatis spectabit, ac proinde eadem essentia gaudet punctum quantitatis, qua tota quantitas. Sed punctum quantitatis non exigit extensionem, sed impenetrationem: ergo melius per existentiam impenetrationis, seu per impenetrabilitatem essentia quantitatis, iuxta omnium sententias explicabitur.

25 Dices punctum quantitatis fundare extensionem totius quantitatis, licet illam sibi non exigit, sed toti quantitati quam componit. Fateor solutionem hanc benignè sustinere posse, non tamen difficultatem euacuat, quia essentia quantitatis non consistit in eo, quod est fundare extensionem, cum iuxta Zenonis sententiam, cui intèdimus definitionem quantitatis aptare, si indiuisibile quantitatis poneretur separatim totam essentiam quantitatis retineret, & nihilominus actu non fundaret extensionem: ergo essentia quantitatis non consistit in hoc, quod est actu fundare extensionem, neque potest consistere in hoc, quod est exigere